

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

А. БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік Университеті

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ
БЕРУДІҢ ҮЗДІКСІЗДІГІ –
ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТАРДЫҢ
ТАБЫСТЫЛЫҒЫНЫҢ КЕПІЛІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«НЕПРЕРЫВНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ – ЗАЛОГ УСПЕШНОСТИ
СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГОВ»

I КНИГА

Қостанай, 2022

Список литературы:

1. Крюкова Т.Б. Современные подходы к исследованию проблемы психологической готовности к деятельности в электроэнергетической сфере // Вестник Ивановского государственного энергетического университета. - 2011.- №1. – С. 1-6.
2. Алаторцев В.А. Готовность спортсмена к соревнованиям: опыт психологического исследования. – М.: Физкультура и спорт, 1969. – 31 с. 3. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А., Пономаренко В.А. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях. Психологический аспект. – Минск: Изд-во «Университетское», 1985. – 208 с.
3. Ковалев В.И. Мотивы поведения и деятельности. – М.: Наука, 1988.- 192 с.
4. Понукалин А.А. Состояние готовности к труду в условиях проблемной ситуации // Психологические проблемы профессиональной деятельности. – Саратов: СГУ, 1991.– С.136–144.
5. Реан А.А., Бордовская Н.В., Розум С.И. Психология и педагогика. – СПб.: Питер, 2000.- 432 с.
6. Дурай-Новикова К.М. Мотив и смысл (психолого-педагогическое исследование). – М.: Наука, 1993. -521 с.

УДК 711.7

ОРТА МЕКТЕПТЕ ИНФОРМАТИКА ПӘНІН ОҚЫТУДЫҢ ЖОБАЛЫҚ-МОДУЛЬДІК ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

Сарсенбаева Гулмира Муратовна,
Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық
қазақ-түрік университеті магистранты
Түркістан қ., Қазақстан

Аннотация

Мақалада жобалық-модульдік әдістемені орта мектептің информатика пәнін оқытуда тиімді пайдалану мәселесі қарастырылған. Жобалық-модульдік технологиясын орта мектептің информатика пәнін оқытуда пайдалануды іске асыру бойынша тәжірибелер келтірілген. Қазіргі мектеп түлегі нақты мәселелерді шешуде сыни және өз бетінше ойлана біліп қана қоймай, танымдық шығармашылық қабілеттері қалыптасқан, нақты проблемаларды шешудің ең тиімді жолдарды қарастыра білетін, сонымен қатар жобалық зерттеу жұмыстарын жүргізе білетін жеке тұлға болуы керек.

Кілт сөздер: жоба, жобалық әдіс, модульдік әдіс, оқыту әдістемесі, информатика.

Аннотация

В статье рассмотрен вопрос эффективного использования проектно-модульной методики в преподавании информатики средней школы. Приведены опыты по реализации использования проектно-модульной технологии в преподавании информатики средней школы. Современный выпускник школы должен быть личностью, способной не только критически и самостоятельно мыслить в решении конкретных задач, но и обладать сформированными познавательными творческими способностями, умением рассматривать наиболее эффективные пути решения конкретных проблем, а также уметь проводить проектные исследования.

Ключевые слова: проект, проектный метод, модульный метод, методика обучения, информатика.

Abstract

The article considers the issue of the effective use of the design-modular methodology in the teaching of high school computer science. The experiments on the implementation of the use of design-modular technology in the teaching of high school computer science are presented. A modern school graduate should be a person capable not only of thinking critically and independently in solving specific tasks, but also have formed cognitive creative abilities, the ability to consider the most effective ways to solve specific problems, as well as be able to conduct project research.

Keywords: project, project method, modular method, teaching methodology, computer science.

Бұл оқыту жүйесінің негізін қалаушы американдық философ, мұғалім Джон Дьюи (1859-1952) болды, ол білім жүйесін тек әлеуметтену құралы ретінде қарастырды. Оның көзқарастарына сәйкес, шынайы және құнды нәрсе-бұл балалардың жеке тәжірибесіне негізделген, ол белгілі бір академиялық пәндер бойынша біліммен толықтырылады, ол қазіргі уақытта оқуға және білім алуға байланысты. Осыған сәйкес оқытудың мақсаты нақты өмірлік мәселелерді шешу және қоғам мойындаған нормалар аясында максималды әл-ауқатқа қол жеткізу болып табылады. Жобамен жұмыс істеу өмірді жақсарту мүмкіндіктерін белсенді мағыналы іздеу дағдыларын қалыптастыруға және дамытуға мүмкіндік берді және білім жинақтау тренингінен түбегейлі ерекшеленді.

1884-1916 жылдары Дж. Дьюидің идеясы әлемнің көптеген елдерінің түрлі оқу орындарында кең таралған. Ол білім беру мазмұны өмірдің әртүрлі мәселелерін шешуге, тәжірибе жинауға және оны білім беру ортасында байытуға бағытталуы керек деп есептеді. Мұғалім мен тәрбиешінің рөлі-оқушыларды бағыттау, олардың тәуелсіз қызметін қолдау.

Оның идеяларын енгізудің бір жолы жоба әдісі негізінде оқыту болды. Білім беру бағдарламасы өзара байланысты зерттеулер жиынтығы ретінде қарастырылды. Зерттеу материалы - оқу жұмысының мазмұнын өздері таңдаған студенттердің күнделікті тәжірибесі. Мұғалім оларға жоспарланған іс-шараларды жүзеге асыруға көмектесті. Ол кезде жалпы білім беретін мектептерде келесі жобалар тобы бөлінді: экскурсиялық, конструктивті, ойын, жоба-әңгімелер. 1896 жылы Дж.Дьюи Чикаго университетінің зертханасында прагматикалық педагогика тұжырымдамасын жасады және осы тұжырымдама негізінде жобалық оқыту одан әрі дами бастады. [1, 56]

Қазіргі уақытта білім беру жүйесінің өзекті мәселелері мыналар болып табылады: оқуға қалай үйрету керек, жаһандық дүниетанымды қалай қалыптастыру керек, проблемаларды шешу қабілеті, шығармашылық ойлау, бастамашылық және кәсіпкерлік, компьютерлік техниканы жан-жақты меңгеру, басқалармен өзара әрекеттесуге дайын болу, өзгеруге бейімділік. Қойылған сұрақтар оқу процесінде қолданылатын технологияларды сыни талдауды және оларды шешудің тиімді жолдарын іздеуді қажет етті. Ғалымдар мен практик-педагогтардың пікірінше, бұл әрекеттік типтегі технологиялар, атап айтқанда оқытудың жобалау-зерттеу әдісі болуы тиіс. Педагогикалық қоғамдастыққа Е.С.Полат, Н.Ю.Пахомов, Т.А.Новиков және басқа ғалымдардың жұмыстары белгілі, олар жобалық зерттеу әдісінің басқаларға қарағанда сөзсіз артықшылығын дәлелдеді. Алайда, оны қолданудың практикалық тәжірибесінің сипаттамасы, біздің ойымызша, оны игере бастаған мұғалімдер үшін ғана емес, сонымен бірге оны өз қызметінде белсенді қолданатындар үшін де қызықты және пайдалы болуы мүмкін. [2, 206]

Модульдік оқыту технологиясы педагогикалық теория мен практикада жинақталған прогрессивті технологияны біріктірді. Саралау, оңтайландыру, оқытудың қиындығы - мұның бәрі модульдік оқыту негіздерінде біріктірілген. Модульдік оқытудың мәні көп немесе аз дербестік дәрежесі бар студенттер (балалардың даму деңгейіне байланысты) олар ұсынған жеке бағдарламамен жұмыс істей алады, онда мақсатты іс-қимыл жоспары, ақпарат банкі, дидактикалық мақсаттарға жету бойынша әдістемелік нұсқаулық бар. Әрине, бастауыш сыныптарда модульдік технологияны толығымен пайдалану мүмкін емес, өйткені жас жеткіншектер әлі де өзін-өзі оқыту әдістерін білмейді, өзін-өзі бақылау дағдыларын қалыптастырмайды, кітаппен өз бетінше жұмыс істей алмайды. Бірақ бұл технологияны осы жасқа бейімдеуге болады. Модульдік оқыту технологиясы бойынша осындай іс-әрекеттің нәтижесінде оқушылардың бойында:

- берілген алгоритм бойынша жұпта, топта, өз бетінше жұмыс істеу;
- өз қызметін бағалау және талдау, бақылау, өзара бақылау дағдыларын меңгеру, ең бастысы - оқу, іскерлік қарым-қатынас дағдылары қалыптасады.

Жоба әдісі жобалық оқытудың негізін құрайды, оның мәні жобаларды орындау барысында оқушылардың оқу материалын өз бетінше игеруіне жағдай жасау болып табылады. [3, 1776]

Педагогикалық технологиялардың мақсаты-білім беру процесінің тиімділігін арттыру, оқытудың жоспарланған нәтижелеріне қол жеткізуге кепілдік беру. Техникалық пәндерді оқу кезінде ең маңызды нәтижелерді жоба әдісі береді. Бұл сізге сабақта шығармашылық атмосфера құруға мүмкіндік береді, онда әр студент ынтымақтастық әдісіне негізделген белсенді танымдық процеске қатысады. Жобаны оқыту әдістемесі зерттелген тақырып бойынша білім мен дағдыларды жалпылау үшін кеңінен қолданылады. Жоба бойынша жұмыстың басында қойылған өз мақсаттарына жету үшін жұмыстың әр қатысушысы (оқушы да, оқытушы да) не істеуі керек екенін, білім алушы не біле алатындығын нақты анықтау керек. Жоба әдісі білім алушылардың танымдық және шығармашылық қабілеттерін, сондай-ақ өз білімдерін өз бетінше құру дағдыларын дамытуға негізделген. [4, 816]

Жобалық технологияны енгізу зерттеу әдістерінің, формалары мен құралдарының жақсы ойластырылған, негізделген айла-амалдарын ескереді. Жобалық технологияны қолдану кезінде кезкелген оқушы:

- өздігінен білім алуға және оны жаңа, танымдық және практикалық міндеттерді шешу үшін қолдануға үйренеді;
 - коммуникативтік қабілеттер мен қасиеттерге ие болады;
 - зерттеу жұмысының практикалық дағдыларын меңгереді: қажетті ақпаратты жинайды, фактілерді талдауды үйренеді, қорытындылар жасайды. [5, 806]
- Жобаны іске асыру барысында білім алушылар жүзеге асыратын қызметтің негізгі түрлері:
- интеграцияланған білімді, шығармашылық тәсілді, оны шешудің зерттеу тәсілін талап ететін маңызды мәселені іздеу;
 - білім алушылардың жеке немесе топтық (дербес, оқытушыға тәуелсіз) қызметі;
 - жоба мазмұнын құрылымдау;
 - нәтижелерді жалпылау, қорытындылар, рефлексия, жетістіктер мен кемшіліктерді анықтау. Әдістемелік Пайдаланған әдебиеттерде жобалардың келесі типологиясы бөлінеді:

- қызметтің басым түрі бойынша: іздеу-зерттеу, шығармашылық, рөлдік, практикаға бағытталған және т. б.;
 - байланыстардың кешенділігі мен сипаты бойынша: моножобалар, пәнаралық жобалар;
 - жобаға қатысушылар саны бойынша: жеке, топтық, жұптық жобалар;
 - жобаны іске асыру ұзақтығы бойынша: шағын жобалар (бір-екі сабақ), қысқа мерзімді (бірнеше сабақ), ұзақ мерзімді (мысалы, тоқсан).
- Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, жобаның келесі негізгі кезеңдерін бөлген жөн:
- дайындық (мақсат қою, міндеттерді анықтау, сондай-ақ проблеманы тұжырымдау);
 - жобаны әзірлеу (зерттеу әдістерін таңдау, оқытушыны консультациялық қолдауды қоса алғанда, білімді өзектендіру, іс-қимыл жоспарын құру);
 - жобаны орындау (проблеманы зерттеу(жобаны тікелей іске асыру), алынған деректерді талдау және нәтижелерді қорыту);
 - қорытынды шығару (жобаны таныстыру және қорғау, рефлексия, жобаны бағалау және өз бетінше бағалау). [6, 106]

Зерттеуші Э.Ф.Зеер өз еңбектерінде жобалық әдіс жеке тұлғаның кәсіби дамуына ықпал етеді деп қарастырады. Жобалау адамның өзін, оның ішінде өзінің кәсіби болашағын тәрбиелеу тәсілі ретінде пайда болады. Жобалық тәсілді жеке тұлғаның кәсіби дамуының негізі ретінде қарастыра отырып, біз келесі әдіснамалық көзқарастардан шығамыз: адамның кәсіби білім беру кеңістігінің ашықтығы, үздіксіз кәсіптік білім беру тұжырымдамасы, психологиялық-педагогикалық болжау жобаның құрылымдық компоненті ретінде.

Жеке тұлғаның кәсіби дамуын қамтамасыз ететін жобалық тәсіл принциптері:

- білім беру мен кәсіби дамудың тұлғалық даму принципі;
- жеке тұлғаның және әлеуметтік-кәсіби дамудың өзара әрекеттесу принципі;
- әлеуметтік-кәсіби ұтқырлық принципі.

Жеке тұлғаның дамуы міндетті түрде жетекші қызметтің дәйекті өзгеруімен қатар жүрмейді, қалыптасудың жеке кезеңдерінің психологиялық ерекшеліктері дамудың әлеуметтік жағдайымен ғана анықталады. Бір жастағы, қалыптасудың бір кезеңіндегі жетекші қызметтің өзі сапалы өзгерістерге ұшырайды: оның мотивациясы, жоспарлауы, орындалу әдістері, өзін-өзі бақылау және т.б. осылайша, жетекші қызмет сызықты емес дамиды, оны бір жасқа дейін қалыптастырудың әртүрлі нұсқалары бар, демек, адамның тұтас өмірінде. [7, 146]

А.В.Бычков мұғалімдерге өздерінің педагогикалық қызметінде жобалық қызметті жүзеге асырудың стандартталған алгоритмін қолдануға кеңес береді. Оқушыларға жобаның жасына сәйкес бейімделген нұсқасын ұсынған. Жеке оқу тапсырмаларын үлгілі орындау кезінде жобалық іс-әрекеттің барлық стандартталған кезеңдері нақты мысалдармен берілуін көрсеткен. Олар:

- жоба - уақытша және ресурстық шектеулер жағдайында бірегей өнімді немесе қызметті құруға бағытталған өзара байланысты іс-шаралар кешені. Оқушылардың назарын оқу жоба процесі мен нәтижесіне әсер ететін шектеулерге аудару керек. Бұл әсіресе «технологияны» игеру жағдайында өте маңызды, мұнда тапсырманы орындау уақыты өте аз, материалдық ресурстар әрдайым жеткіліксіз. Бірақ бұл факторларды ескеру оқушыларды тәртіпке келтіреді және оларды өндірістік қызметтің нақты жағдайларына енгізеді.
- жобаның өнімі - жобаны іске асыру барысында алынуға тиіс өлшенетін нәтиже. Бұл білім алушының барлық оқу жобалық іс-әрекетінің бағдарлы негізі.
- жобалау процесі - білім алушылар нысаналы ретінде қабылдаған, белгілі бір нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған өзара байланысты іс-қимылдар жиынтығы.
- жобаның жұмысы - жобаға қол жеткізу үшін орындалатын іс-қимыл. Іс жүзінде бұл технологиялық процестің элементтерінің бірі.
- жобаның кестесі (күнтізбелік жоспар) - жұмыстардың орындалуының және жобаның бақылау оқиғаларының жоспарлы күндері. Білім беру және кәсіби қызметке дайындық тұрғысынан өте маңызды көрсеткіш - бұл жұмыс кестесіне сәйкес жұмыс және жоспарланған нәтижеге қол жеткізудің міндеттілігі.
- оқу жобасын басқару (мұғалім тарапынан) - жобаның мақсаттарына тиімді қол жеткізуге бағытталған жобаның еңбек және материалдық-техникалық ресурстарын жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау; шамамен осындай функцияларды орындайды ал оқушы бақылаудың орнына өз іс-әрекетін (жеке тұлғаның маңызды сапасы) өзін-өзі бақылау (рефлексия) жүзеге асырылады.
- қағаз немесе электрондық түрде ұсынылған жоба құжаттамасының, оның ішінде іздеу құжаттарының құрылымдалған жиынтығы ретінде оқу жобасының мұрағаты болуы қажет.
- жобаның негізгі уақытша және құндық параметрлері туралы мәліметтерді қамтитын, орындауға қабылданған жоспар ретінде жобаның базалық жоспары жасалады.
- жобаның бюджеті - уақытша кезеңдер бойынша бөлінген қаржы қаражатының жалпы сомасын қамтитын құжат (білім беруде - гипотетикалық).

- болжам - бұл дәлелдерді тартпай, жоба үшін дұрыс деп саналатын фактор. Оқушылар қандай да бір ақпаратты негізгі және талқылауды қажет етпейтін ретінде қолдана алады. Мұғалім студенттерге интернеттен осындай ақпаратты табуға көмектеседі.
- жобадағы мүдделі тараптар - жобаны іске асыру барысында мүдделері қозғалуы мүмкін тұлғалар немесе ұйымдар.
- жобадағы өзгеріс - жобада бұрын бекітілген мазмұнды, мерзімдерді, ресурстарды, сондай-ақ белгіленген рәсімдерді түрлендіру. Оқу Жобалық іс-әрекетінің бұл кезеңі міндетті түрде пайда болады, өйткені нақты жағдайлар әрқашан жоспарланғанға сәйкес келмейді.
- жобаның бақылау оқиғасы - жобаның өлшенетін кезеңдік нәтижелерін алуды көрсететін жобаның елеулі оқиғасы.
- түзету әрекеті - анықталған жоба жоспарына сәйкессіздікті жою үшін қабылданған әрекет.
- шектеу - жобаның орындалу барысына әсер ететін тежеуші фактор.
- ескерту әрекеті - жобаның теріс тәуекелдерінің ықтималдығын немесе салдарын төмендету үшін қабылданған әрекет.
- жобаны орындаудың алдында жобалау алдындағы қызмет болады - бұл оқу жобасын орындағанға дейін шешілетін барлық міндеттер. Болашақ шығармашылық қызметке қатысты ақпарат жиналады, болашақ өнімнің тұтынушылық қасиеттері түсіндіріледі және тұтынушылар мен олардың қажеттіліктері анықталады, ақпараттық және материалдық құралдар таңдалады, алдағы іс-шаралар жоспарланады.[8, 56]

Әдебиеттер тізімі:

1. Беликова, Людмила Федоровна. Педагогическое проектирование в профессиональном обучении: учебное пособие / Л.Ф.Беликова, Н.Е.Эрганова. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2015. 87 с.
2. Лемягова, М.Н. Проектно-исследовательский метод обучения как средство реализации ФГОС НОО / М.Н.Лемягова // Вестник ГОУ ДПО ТО «ИПК и ППРО ТО». Тульское образовательное пространство. – 2019. – № 3. – С. 20-24.
3. Колесникова, А.Н. Инновационные технологии при обучении русскому языку в начальной школе / А.Н.Колесникова, И.А.Щербакова // Инновационное развитие: потенциал науки и современного образования : сборник статей III Международной научно-практической конференции. В 2 частях, Пенза, 23 декабря 2018 года /Ответственный редактор Г.Ю. Гуляев. – Пенза: МЦНС «Наука и Просвещение», 2018. - С. 176-178.
4. Бекетова Куанышевна, Байманова Еркешевновна, Жакупова Гулмира Жалгасбайқызы, Казагачев Николаевич Метод проектов как вид педагогической технологии // Academy. 2017. №7 (22).
5. Мустопова Мохира Хужаназаровна, Жумаева Нилуфар Сайфуллоевна Характеристика инновационных технологий в начальной школе // Достижения науки и образования. 2018. №8 (30).
6. Фидарова Маргарита Георгиевна Формирование профессиональных компетенций будущих учителей информатики в условиях проектной деятельности // Известия ВГПУ. 2019. №6 (139).
7. Зеер Э.Ф. 3-47 Проективная дидактика [Электронный ресурс]: монография / Э.Ф.Зеер, С.Н.Уткина. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2017. 131 с.
8. Бычков А.В. Б95 Метод проектов в современной школе. Второе издание, дополненное / А.В. Бычков. - М.: АБВ-ИЗДАТ, 2018. - 100 с.

УДК 811.14

СИНТАКСИСТІ ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Сейденова Асем Ерқуанышқызы,
филология ғылымының магистрі, оқытушы
Ы.Алтынсарин атындағы РӨГК
Рудный қ., Қазақстан

Аннотация

Мақалада оқытудың инновациялық технологиялары туралы анықтама берілген. Осы жаңа әдістерді тіл білімінің саласы – синтаксисті оқытуда оқушыларға білімді тиімді меңгерудің жолдары көрсетілген. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізеді. Ол үшін педагогикалық жан-жақтылықты, ізденімпаздылықты, тәжірибені жұмылдыруды қажет етеді.